

2023-03-28 Nr. NV-692

ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: TAP- 23-390-391 TAIS-23-3389-3390		DĖL TABAKO, TABAKO GAMINIŲ IR SU JAIS SUSIJUSIŲ GAMINIŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-1143 2, 4 ¹ , 8 ⁴ , 8 ⁵ , 9 ¹¹ STRAIPSNIŲ IR 2 PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne	Sveikatos apsaugos ministerija	Pasirenkama ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta Norėdami įvesti datą, spustelėkite arba bakstelėkite čia.	Pasirenkama ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☐ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Grąžinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybės programą	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Siekiant spręsti spartaus kaitinamo tabako gaminių vartojimo augimo problemą, 2022 m. birželio 29 d. priimta Europos Komisijos deleguotoji direktyva (ES) 2022/2100, kuria dėl tam tikrų išimčių panaikinimo kaitinamojo tabako gaminiams iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/40/ES.

Lietuvoje kaitinamo tabako gaminių vartojimo augimą įrodo šie tyrimai:

- Pagal Eurobarometro 506 tyrimo „Europos gyventojų požiūris į tabaką ir elektronines cigaretes“ rezultatus (2020), Lietuvoje labiau nei vidutiniškai ES paplitęs kaitinamojo tabako gaminių vartojimas: kaitinamo tabako gaminius bent kartą gyvenime bandė 10 proc. apklaustųjų; vyrų ir moterų, atitinkamai, 16 ir 6 proc. (ES ir JK vidurkis – 6 proc., vyrų ir moterų, atitinkamai 8 ir 5 proc.). Kaitinamojo tabako gaminių vartojimas labiau būdingas jaunesnio amžiaus respondentams: 15–24 m. amžiaus grupėje Lietuvoje jis siekia 25 proc. (ES ir JK vidurkis – 11 proc.), 25–39 m. amžiaus grupėje Lietuvoje jis siekia 25 proc. (ES ir JK vidurkis – 10 proc.), 40–54 m. amžiaus grupėje – atitinkamai, 4 proc. ir 6 proc. bei 55+ m. amžiaus grupėje – atitinkamai, 1 proc. ir 3 proc.
- Pagal Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento 2021 m. atlikto Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimo populiacijoje tyrimo duomenis, kaitinamuosius tabako gaminius bent kartą gyvenime buvo išbandę 17,9 proc. 15–64 m. amžiaus Lietuvos gyventojų. Kaitinamųjų tabako gaminių vartojimo paplitimas buvo didesnis tarp vyrų nei moterų, taip pat tarp 15–34 m. amžiaus gyventojų (32,2 proc.).
- Pagal Lietuvos sveikatos mokslų universiteto 2022 m. atlikto tyrimo „Lietuvos gyventojų elektroninių cigarečių ir kaitinamojo tabako gaminių vartojimo paplitimo ir įpročių tyrimas“ rezultatų vertinimą, pagrindiniai veiksniai, nulėmę pasirinkimą pradėti vartoti elektronines cigaretes ir (arba) kaitinamojo tabako gaminius, buvo draugų, kolegų ar kitų asmenų, kurie rūkė naujoviškus būdumus kaitinamojo tabako gaminius, pavyzdys (30,6 proc.) ir galimybė įsigyti įvairių skonų ir kvapų gaminius (28,3 proc.). Tiek tarp elektroninių cigarečių, tiek tarp kaitinamojo tabako gaminių vartotojų populiariausi buvo skonų ir kvapų turintys gaminiai. <...> Tarp kaitinamojo tabako gaminių vartotojų populiariausi taip pat buvo gaminiai su skoniais (53,4 proc.).

Pagal šiuo metu galiojančias Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo nuostatas, nėra draudžiama tiekti į rinką pridėtinio kvapo ar skonio kaitinamojo tabako gaminių (draudimas pagal Tabako produktų direktyvą ir jį perkeliančią Įstatymą galioja tik cigaretėms ir suktinių tabakui). Lietuvos rinkoje esantys kaitinamojo tabako gaminiai yra priskiriami būdumams tabako gaminiams ir yra ženklinami pagal Įstatymo 8⁵ straipsnio reikalavimus. Gamintojai ir importuotojai, pateikdami informaciją apie naujovišką tabako gaminį, turi nurodyti, koks tai tabako gaminys – būdumis ar rūkomasis. Priklausomai nuo gaminio rūšies (būdumis ar rūkomojo tabako), galioja atitinkami naujoviškų tabako gaminių (įskaitant ir kaitinamojo tabako gaminius) ženklinimo reikalavimai.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Įstatymo projektu, atsižvelgiant į Europos Komisijos deleguotosios direktyvos nuostatas, siekiama panaikinti tam tikras išimtis kaitinamojo tabako gaminiams:

- išplėsti draudimo taikymą ir kaitinamojo tabako gaminiams, kad į rinką būtų teikiami pridėtinio kvapo ar skonio tabako gaminiai ar tabako gaminiai, kurių bet kokiose sudedamosiose dalyse, pavyzdžiui filtruose, popieriuje, pakuotėse, kapsulėse ar bet kuriuose techniniuose elementuose būtų kvapiųjų medžiagų, leidžiančių pakeisti atitinkamo tabako gaminio kvapą ar skonį, jų stiprumą ar tabako gaminio dūmo sodrumą.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

- panaikinti išimtį kaitinamojo tabako gaminiams (jei jie yra rūkomojo tabako gaminiai) ir taikyti įpareigojimus ženklinimui: pateikti informacinį pranešimą ir įspėjimus apie galimą žalą sveikatai. Kaitinamojo tabako gaminyje, kuris vartojamas pridegtas, turės atitikti ženklinimo reikalavimus, numatytus Įstatymo 8¹–8³ straipsniuose, o kaitinamojo tabako gaminyje, kuris vartojamas nepridegtas turės kaip ir iki šiol atitikti ženklinimo reikalavimus, numatytus Įstatymo 8⁵ straipsnyje.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Lydimajame medžiagoje nurodyta, kad valstybės narės yra įpareigosotos ne vėliau kaip iki 2023 m. liepos 23 d. priimti ir paskelbti įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi Europos Komisijos deleguotosios direktyvos nuostatų. Todėl Įstatymo projektas turės būti priimtas ir paskelbtas iki 2023 m. liepos 23 d., o įsigalioji ir būti taikomas nuo 2023 m. spalio 23 d.

Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų lėšų iš valstybės, savivaldybių biudžetų nereikės. Įstatymo nuostatų laikymosi priežiūra bus atliekama iš atitinkamoms valstybės institucijoms numatytų valstybės biudžeto asignavimų.

Įstatymo projekto priėmimas turės įtakos verslo sąlygoms. Kaip informavo Europos Komisija, verslas buvo iš anksto (Europos Komisijos deleguotosios direktyvos projekto svarstymo etapu) informuotas apie numatomus pokyčius (duotas beveik 16 mėn. pereinamasis laikotarpis), jų numatomą terminą, būtinybę ateityje prisitaikyti prie naujai įvedamo reguliavimo bei nekaupiti pridėtinio tabako kvapo ar skonio kaitinamojo tabako gaminių atsargų.

STEBĖSENA

Įvedamo teisinio reguliavimo (kaitinamojo tabako gaminių ženklinimo ir sudėties) atitikties laikymosi priežiūrą vykdys *Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba*. Siūlomi stebėti šie rodikliai:

- rinkoje esančių kaitinamojo tabako gaminių atitiktis įvedamiems ženklinimo ir sudėties reikalavimams (kaitinamojo tabako gaminių ženklinimo ir sudėties atitikties patikrinimų rezultatų duomenys, renkami Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos);
- kaitinamojo tabako gaminių vartojimo paplitimas tarp Lietuvos gyventojų: 15–64 m. amžiaus (bendrosios populiacijos) ir 15–34 m. amžiaus (jaunų asmenų) (kaitinamojo tabako gaminių vartojimo paplitimo duomenys, renkami Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento. Kitas Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimo populiacijoje tyrimas numatytas 2025 m.).

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Įstatymo projekto nuostatos darbo tvarka aptartos Sveikatos apsaugos ministerijos organizuotame pasitarime (2023-01-27), kuriame dalyvavo Ekonomikos ir inovacijų, Teisingumo, Finansų ministerijų, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos atstovai. Konsultuotasi su EK ir kitų valstybių narių atstovais dėl EK deleguotosios direktyvos nuostatų, susijusių su kaitinamojo tabako gaminių sąvokos apibrėžimu ir šių gaminių ženklinimu.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Lydimajame medžiagoje nurodyta, kad projektas derintas su Teisingumo ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Finansų ministerija, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentu ir Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba.

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba pateikė papildomus pasiūlymus keisti kitas Įstatymo nuostatas, nesusijusias su Europos Komisijos deleguotosios direktyvos perkėlimu. Argumentai dėl VTAT pateiktų papildomų pasiūlymų pateikti pridedamoje derinimo pažymoje.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Aurelija Urbonienė

Socialinės politikos grupė